

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

L. GILLIEAUX

HOE VER STAAT HET MET

DE HST IN BELGIE?

EEN REEKS VAN BESLISSINGEN

Rond het midden van de jaren 80 werd beslist om een internationale hogesnelheidsverbinding Parijs/Londen - Brussel - Keulen/Amsterdam tot stand te brengen. Die beslissing werd ingegeven door het snelle succes van de TGV Parijs - Lyon, de nieuwe generatie van treinen en spoorlijnen die enkele jaren tevoren (in september 1981, iets meer dan 10 jaar geleden) in gebruik waren genomen en een schitterende toekomst tegemoet leken te gaan.

Door de voortschrijdende eenmaking van Europa en het creëren van de eenheidsmarkt binnen de EG wordt de vraag naar vervoer bij ons immers steeds groter. We hebben dus vervoermiddelen nodig die aan hoge eisen beantwoorden. De HST en de spoorwegen in het algemeen kunnen

optimaal aan die vraag voldoen: door de troeven waarover ze beschikken, kunnen ze, met een milieubewuste aanpak, veel bijdragen tot het oplossen van de toenemende verkeersproblemen.

Ons net ligt op het knooppunt van de genoemde internationale verbindingen. De NMBS heeft dan ook aan de diverse studies over dit project deelgenomen. Uiteraard werden de verschillende mogelijke tracés in België bestudeerd. Er werden heel wat analyses en studies uitgevoerd, waaronder een «thematische studie». Die had betrekking op het ruimtebeslag, het energie-verbruik, de luchtvervuiling, de lawaaihinder en de veiligheid. Er kwam ook een uitgebreid «milieu-effectenrapport» (MER), waarin werd nagegaan welke onderdelen van het project nadelige gevolgen kunnen hebben voor mens en milieu. Zo kan bij de aanleg voor de gunstigste

leidden in juli 1991 tot een aantal beslissingen die zowel op het HST-project als op de verbetering van het binnenlandse net betrekking hebben. Voor dit laatste werden investeringen in het kader van een omvangrijk tienjarenplan goedgekeurd. Dit komt binnenkort nog ter sprake.

HET TRACE VAN DE HST IN BELGIE

Het voorgestelde tracé onderging, op bepaalde aanpassingen in enkele gemeenten na, geen belangrijke wijzigingen. We geven er een korte beschrijving van.

VAN DE FRANSE GRENS TOT BRUSSEL
Het HST rijdt België binnen ten zuidwesten van Doornik te Rumes en Brunehaut en steekt de Schelde over in Antoing. De lijn loopt dan vooral door landbouwgebied in de gemeenten Peruwelz, Leuze en Beloeil en ten zuiden van Aat. Verder ligt het tracé ten zuiden naast lijn 94 tot Edingen, en dan ten zuiden van de A 8 tot Tubeke. Voorbij Tubeke sluit het aan bij lijn 96 naar Lembeek. De beide lijnen blijven naast elkaar lopen tot Brussel-Zuid en gaan onder Halle door in een tunnel. In Brussel wordt de Noord-Zuidverbinding gebruikt.

VAN BRUSSEL NAAR DE DUTSE GRENS
Van Brussel tot Leuven wordt de op vier sporen gebrachte lijn 36 gebruikt (de nieuwe sporen komen aan weerskanten van de bestaande). Voorbij Leuven volgt de HST een nieuw tracé : in Bierbeek buigt de lijn af in de richting van de autoweg E 40 en volgt die aan de zuidkant tot in de buurt van Bierset. Daar komt de nieuwe lijn weer bij de bestaande lijn 36, die wordt gevolgd tot Luik-Guilemins. Dan rijdt de HST over lijn 37 tot Chênée, en hij bereikt het plateau van Herve via een tunnel. Het tracé loopt vervolgens langs de autoweg Luik - Aken tot nabij Welkenraedt, vanwaar lijn 37 weer gevolgd wordt tot Aken.

VAN BRUSSEL NAAR NEDERLAND
De HST maakt ten noorden van Brussel gebruik van de bestaande lijnen, die tot

Naast de studies van de gewesten heeft de NMBS haar plan STAR 21 uitgewerkt, dat erop gericht is het reizigers- en goederenverkeer per spoor te moderniseren en de capaciteit en prestaties ervan te verbeteren.

oplossingen worden gekozen, en kunnen de nadelen beperkt of vermeden worden.

Op basis van al die onderzoeken en studies heeft de NMBS in de tweede helft van 1989 aan de nationale regering een ontwerptracé voorgesteld. De regering legde haar beslissing begin 1990 in een voorstel voor aan de gewestregeringen. Nu zijn namelijk de gewesten wettelijk bevoegd voor belangrijke nieuwe infrastructuur : spoorwegen, wegen, kanalen... Naast de studies van de gewesten heeft de NMBS haar plan STAR 21 uitgewerkt, dat erop gericht is het reizigers- en goederenverkeer per spoor te moderniseren en de capaciteit en prestaties ervan te verbeteren. Zo kan de trein op het gebied van de mobiliteit in de komende decennia een steeds belangrijker rol spelen.

Die studies door de gewesten en het overleg met de nationale regering

Antwerpen worden gemoderniseerd en voor hogere snelheden aangepast. De doorrit in Antwerpen is helemaal ondergronds. Antwerpen-Centraal wordt hiertoe volledig omgebouwd tot een (gedeeltelijk) doorgangstation. Voor het traject tot aan de Nederlandse grens worden nog twee mogelijkheden bestudeerd : ofwel de bestaande, maar gemoderniseerde lijn 12 naar Essen/ Roosendaal, ofwel een nieuw, meer westelijk gelegen tracé («de havenlijn»).

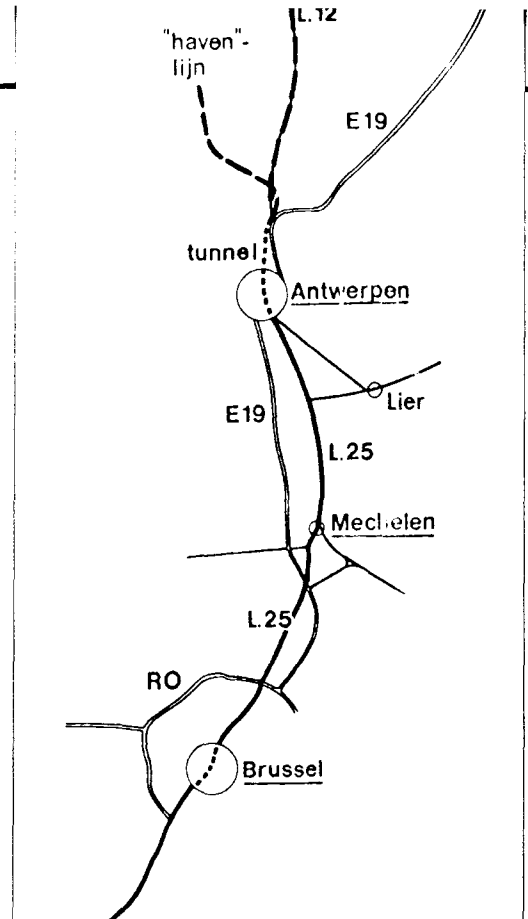
DE VERWEZENLIJKING VAN HET PROJECT

GELIJTIJDIGHEID EN RENDABILITEIT

Er werd van bij de aanvang van het HST-project van uitgegaan dat de verschillende trajecten niet alle op hetzelfde tijdstip in gebruik zouden worden genomen. Om er echter zeker van te zijn dat het project in zijn geheel zal worden gerealiseerd, besliste de regering dat de onteigeningen en belangrijke werkzaamheden op de verschillende stukken van het tracé en in elk gewest op hetzelfde ogenblik moeten worden aangevat. De rendabiliteit van het project mag evenwel door die aanpak niet in het gedrang komen. Het commerciële risico wordt trouwens uitsluitend door de NMBS gedragen. Bij het plannen van de aan te vatten werkzaamheden werd er daarom met beide criteria, gelijktijdigheid en rendabiliteit, rekening gehouden.

FRANSE GRENS – BRUSSEL BESTAANDE LIJNEN

Vanaf 1993, het jaar waarin de opening van de Kanaaltunnel en de start van de hogesnelheidstreinen Brussel – Londen en Parijs – Londen zijn gepland, zal de

Kanaaltrein gebruik maken van de gewone lijnen tussen Rijsel en Brussel (via Doornik, Leuze, Aat, Edingen en Halle), en dit tot in 1995. Daarom werd de elektrificatie van de lijn Doornik – Rijsel in het tienjarenplan van de NMBS opgenomen in samenspraak met Frankrijk.

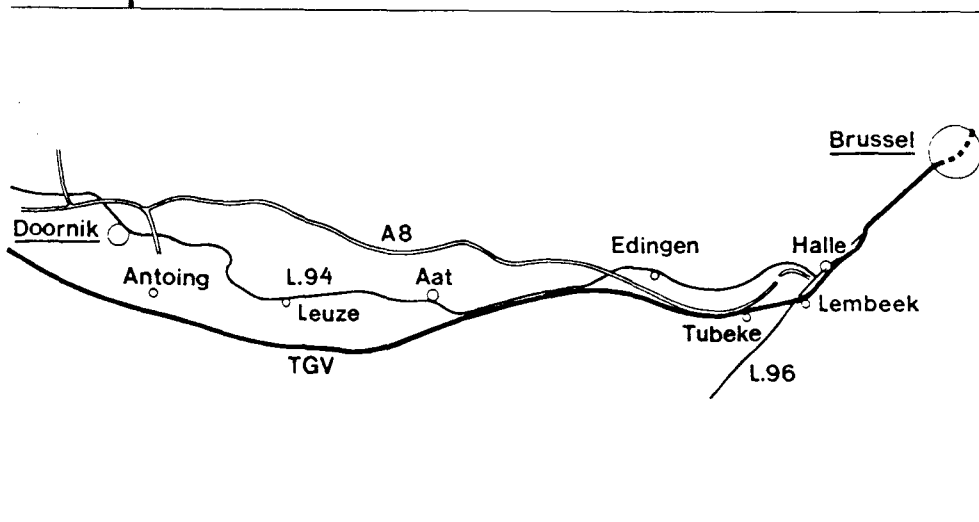
DE NIEUWE LIJN

In Frankrijk is het al gebleken dat de aanleg van nieuwe lijnen soms vertraging oploopt. Er werd daarom beslist om de werkzaamheden op de nieuwe verbinding Franse grens – Tubeke/Lembek, waar de nieuwe sporen met lijn 96 samenkomen, in twee fasen te splitsen.

In een eerste fase wordt het baanvak Franse grens – Antoing aangelegd, met in Antoing een aansluiting op lijn 78 (Bergen – Doornik). Er kunnen dan vanuit Brussel treinen rijden die via Bergen en de aansluiting in Antoing de nieuwe lijn nemen met als bestemming Parijs of Londen (via Rijsel). Ondertussen worden de werken aan het gedeelte in eigen bedding Antoing – Tubeke/Lembek voortgezet, zodat de in gebruikname voorzien is voor 1.07.1996.

LEMBEEK – BRUSSEL

In dit lijnvak zullen aanpassingswerkzaamheden worden uitgevoerd : de HST-lijn en lijn 96 worden met elkaar verbonden, het stuk

Lembeek – Halle wordt aangepast, er komt een tunnel onder het station Halle en het gedeelte Halle – Brussel krijgt vier sporen. Dit werk zal tot in 1998 duren.

BRUSSEL

HET STATION BRUSSEL-ZUID

Het station wordt volledig vernieuwd. Naast de bestaande installaties voor het binnenlandse en het gewone internationale verkeer komt er een HST-terminal. Het station behoudt zijn tweeëntwintig sporen : de eerste zes, kant Frankrijkstraat, voor de HST-terminal, de sporen 7 tot 22 voor de andere treinen.

Bij de vernieuwingswerken komen eerst de sporen 4 en 5 aan de beurt, die vanaf 1993 tijdelijk voor de Kanaaltrein zullen dienen. In een later, definitief stadium (vanaf 1995/1996) zal de Kanaaltrein op de doodlopende sporen 1 en 2 binnenrijden, terwijl de sporen 3 tot 6 (spoor 3 wordt verlengd en wordt een doorrijspoor) bestemd zijn voor de hogesnelheidstreinen Parijs – Brussel die doorrijden naar Luik – Duitsland (Keulen – Frankfurt) en naar Antwerpen – Nederland (Rotterdam – Amsterdam).

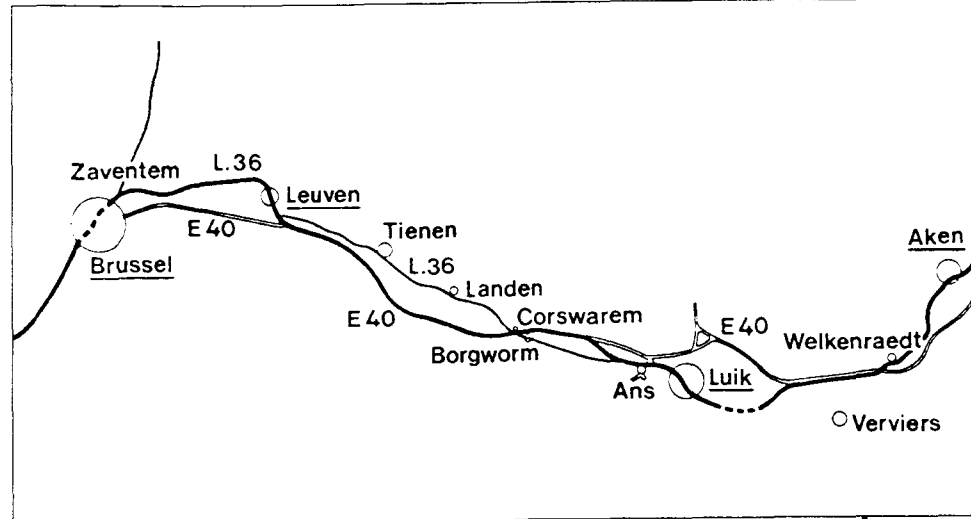
De openbare en commerciële ruimten van het station worden heringericht. Ook de directe omgeving van het station wordt aangepakt : er komen parkeergelegenheden, winkels, kantoren, hotels enz. De hele buurt van het Zuidstation wordt trouwens gerenoveerd in het kader van een stadsvernieuwingsproject van het Brusselse Gewest.

DE WERKPLAATS VAN VORST-ZUID

In Vorst-Zuid zal een onderhoudswerkplaats voor de Kanaaltreinen worden gebouwd op het terrein van de tractiewerkplaats van Brussel-Zuid, die naar Schaarbeek wordt overgebracht. De werkplaats zal, naast dienstlokalen en magazijnen, meerdere hallen van verschillende lengte omvatten (tussen 420 en 60 m), waar de treinstellen de nodige behandelingen kunnen ondergaan : schouwing, interieurschoonmaak, technische gereedmaken voor de volgende dag, onderhoud en herstelling. Er komt ook een kuil voor het vervangen van draaistellen en een ondervloerdraaibank voor het herprofilen van de wielbanden. De werkplaats, met ernaast de onderhoudspost voor de gewone rytuigen voor binnenlands en internationaal verkeer, krijgt ook nog twee bundels

opstelsporen en een speciale wasinstallatie voor de HST-treinstellen; die «car wash» zal tussen Brussel-Zuid en Vorst liggen.

De officiële opening van de werf voor de HST-werkplaats te Vorst-Zuid, de eerste grote werf van het HST-project, dateerde van 18 maart 11.

VOORBIJ BRUSSEL

NAAR LUIK EN DE DUITSE GRENS

Het baanvak Brussel – Leuven krijgt vier sporen. Op het gedeelte tussen Schaarbeek en Zaventem wordt een vierde spoor toegevoegd aan de drie bestaande sporen. Verderop komen er twee nieuwe sporen bij, één aan weerskanten van de bestaande lijn. Op die sporen zal een snelheid van 200 km/u. worden gehaald. De werkzaamheden op dit lijnvak zouden tot in 1998 duren.

Voorbij het station Leuven buigt de nieuwe lijn af naar de E 40, weg van lijn 36. Ze loopt eerst onder de autoweg door en loopt er vervolgens naast. Op dit gedeelte dienen belangrijke werken te worden uitgevoerd, onder meer aan de kruising met de autoweg, waar het autoverkeer niet mag worden onderbroken voor de bouw van het kunstwerk. Dit werk is gepland voor de periode 1992-1996.

In de richting van Luik zal er binnenkort grondonderzoek worden uitgevoerd langs de autoweg. Er moet worden nagegaan voor welke zones er bijkomende problemen kunnen rijzen bij het grondverzet voor de aanleg van de bedding van de nieuwe lijn. Wat het stuk voorbij Luik betreft, komt er eveneens een studie in verband met de tunnel Chênée – Soumagne. Die studie moet de nodige gegevens opleveren voor de graafwerkzaamheden, die tot in 1998 zullen duren.

NAAR ANTWERPEN EN NEDERLAND

Tussen Brussel en Antwerpen wordt de snelheid opgevoerd van 140 tot 160 km/u. en worden de volgende aanpassingswerken uitgevoerd : vernieuwing van sporen en bovenleidingen, verbreding van het tussenspoor, bepaalde tracéverbeteringen in Mechelen en Duffel en vernieuwing en modernisering van de seininrichting. De werken zullen duren tot in 1998. Antwerpen-Centraal wordt een station met verdiepingen. Het onderste niveau leidt naar een tunnel onder de stad, die buiten het centrum op lijn 12 (richting Nederland) aansluit. De hellingen naar de onderste niveaus beginnen nabij het station Berchem. Met die verschillende niveaus zal het station over veertien sporen beschikken (nu tien), waarvan vier ondergronds doorlopende sporen. Antwerpen-Centraal krijgt daardoor een grotere capaciteit en zal over meer verkeersmogelijkheden beschikken, zowel regionaal als internationaal. De uitvoering van dit project zal tot het einde van de jaren negentig duren. De keuze van het HST-tracé voorbij Antwerpen wordt nog steeds samen met Nederland bestudeerd. Er kan dus op dit ogenblik nog geen werkschema worden opgesteld.

DE WIJZIGING VAN DE GEWESTPLANNEN

De gewestelijke overheden keurden procedurewijzigingen aan de gewestplannen goed :

- in het Waalse gewest : Doornik-Leuze-Peruwelz ; Aat - Lessen - Edingen ; Nijvel ; Waver - Geldenaken - Perwijs ; Hoei-Borgworm ; Luik ; Verviers-Eupen.
- in het Vlaamse gewest : Halle - Vilvoorde - Asse ; Mechelen ; Leuven ; Tienen - Landen, Sint-Truiden - Tongeren.

Hierdoor werd het mogelijk de gedetailleerde studies van het project te beginnen.

HET GEMEENTENFONDS VOOR DE HST

Aangezien de op het HST-tracé gelegen gemeenten van dit project ongetwijfeld

hinder zullen ondervinden, zonder dat er directe voordelen tegenover staan, werd besloten om ze compensaties toe te kennen : de nadelige effecten moeten worden beperkt en de landbouwgronden moeten opnieuw bereikbaar gemaakt worden. Met het budget voor die compensaties is een fonds opgericht, waardoor de betrokken gemeenten waarborgen krijgen in verband met de toekenning van die compensaties, zowel bij de planning als tijdens de uitvoering van de infrastructuurwerkzaamheden. Het fonds is enkel bestemd voor de gemeenten die op het hiervoor beschreven HST-tracé liggen. Het mag enkel dienen om werk uit te voeren dat rechtstreeks verband houdt met de nadelige effecten van de bouw en de exploitatie van de HST-infrastructuur. Het HST-fonds wordt beheerd door de NMBS en financiert de volgende infrastructuurwerkzaamheden :

- herstelling van het bestaande gemeentelijk wegennet (4,7 miljard fr.) ;
- maatregelen voor de bescherming van het leefmilieu (5,5 miljard fr.) ;
- opnieuw toegankelijk maken van de landbouwgronden (145 miljoen fr.) ;
- stedenbouwkundige en landschapsprojecten die dienen om de HST-infrastructuur harmonisch in de omgeving in te passen :

reliëfaanpassingen, aanleg van beplanting, wijziging van wegtracés, aanpassing van kruispunten, verbetering van het wegennet en verfraaiing van openbare gebouwen ; het gaat hierbij uitsluitend om werkzaamheden in de onmiddellijke omgeving van de spoorlijn (1 miljard fr.) ;

- herstelling van leidingen en verlichtingsinstallaties van de gemeenten : leidingen van de gemeentelijke elektriciteitsvoorziening, openbare verlichting van het gemeentelijke wegennet, afvoerleidingen, riolering, persleidingen, waterleidingen van gemeentebedrijven (341 miljoen fr.).

Naargelang van de aard van het werk komt er eerst een studie door de gemeente en de NMBS samen en vervolgens een akkoord over de uitvoering.

Die beslissingen dateren uit 1991, evenals het tienjarenplan van de NMBS (dat we binnenkort bespreken) ; in de komende maanden en jaren zullen ze stapsgewijs worden uitgevoerd. Ook op die verwezenlijkingen zullen we nog terugkomen.